

לילה אחד עזבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תשל"ד
ערש"ק פרשת נשא

"מה ראו נשיאים להתנדב כאן בתחילה?"

מדוע הי' קול ה' נפסק?

חשיבות הזהירות בציווי הקב"ה

הגוף טפל או שהנפש העיקר?

מכון אור החסידות	Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש	Head Office
ת.ד. 2033	1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000	Brooklyn, NY 11213
03-738-3734	United States
Likras@likras.org	(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
 הרב מנחם מענדל דרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם
 טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

נדפס באדיבות: The Print House
 538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237 • (718) 628-6700

פתח דבר

בעזרה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת נשא, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תשלד), והוא אוצר בלום בענייני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט כפרטי העניינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט, כמדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניינים), וימצא טוב, ויובל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנוכח לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונוכח לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

תוכן העניינים

ב. מקרא אני דורש

"מה ראו נשיאים להתנדב כאן בתחילה?"

מדוע לא רצה משה לקבל את נדבת הנשיאים? / מדוע חשבו הנשיאים שמתוקף תפקידם עליהם לנדב בסוף? / ביאור בתפקידו של "נשיא" לדאוג לציבור לפני שדואג לעצמו

(ע"פ לקוטי שיחות ח"י"ז עמ' 424 ואילך)

ה. פנינים ☺ עיונים וביאורים קצרים

השיבות הזהירות בציווי הקב"ה / למה נפסק הקול?

ו. יינה של תורה

מדוע הי' קול'ה נפסק?

השי"ת הגביל הקול דמתן תורה בשביל מעלת הבחירה / אילו הי' הקול נמשך הי' העולם כולו אהל מועד / תכלית בריאת העולם - "דירה בתחתונים" / להביא את ה"קול" אל מחוץ לאהל מועד

(ע"פ לקוטי שיחות ח"י"ג עמ' 20 ואילך)

ט. פנינים ☺ דרוש ואגדה

גרשון וקהת - סור מרע ועשה טוב / נושאי המשכן גם במדבר

י. חידושי סוגיות

גדר הנזירות דשמשון ושמואל

יקשה בדברי הרמב"ם והש"ס בדין נזיר שמשון דאינו כנזיר עולם ואעפ"כ ילפינן לנזירות שמואל מנזירותו / ילפל ע"פ דיני נזירות וסברות המפרשים - היאך הי' חלות נזירות שמשון ושמואל, ויחדש סברא דמ"א לגדר גר שנתגייר בקטנות

(ע"פ לקוטי שיחות ח"י"ה עמ' 63 ואילך)

יג. תורת חיים

שתיית משקה - זהירות ודרכי מניעה

זהירות שלא להפריז בלגימה, תיקון ורפואה למי שנופל בשתיית יי"ש

טו. דרכי החסידות

הגוף טפל או שהנפש העיקר?

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

"מה ראו נשיאים להתנדב כאן בתחילה?"

מדוע לא רצה משה לקבל את נדבת הנשיאים? / מדוע חשבו הנשיאים שמתוקף תפקידם עליהם לנדב בסוף? / ביאור בתפקידו של "נשיא" לדאוג לציבור לפני שדואג לעצמו

בסוף פרשתנו מספר הכתוב אודות התנדבותם של נשיאי ישראל שהיתה "ביום כלות משה להקים את המשכן". בתחילה התנדבו "שש עגלות צב ושני עשר בקר" – ומשה נתנם אל הלויים שישאו בהם את המשכן, ולאחר מכן הקריבו את קרבנותיהם לחנוכת המזבח, וכפי שמפרט הכתוב בארוכה.

והנה, בנוגע לשני נדבות אלו שהתנדבו הנשיאים מדגיש רש"י שבתחילה לא רצה משה לקבלם מידם, שכן כתב לגבי העגלות והבקר: "שלא קיבל משה מידם עד שנאמר לו מפי המקום" (א, י); ובהמשך הענין – לגבי הקרבנות שהביאו לחנוכת המזבח: "לא קיבל משה מידם עד שנאמר לו מפי הגבורה" (י, י).

ומצינו במפרשים שנתקשו (ראה משכיל לדוד. ועוד): מדוע באמת לא רצה משה לקבל את נדבות הנשיאים? וביארו לפי דרכם; ויש לומר בזה בדרך מחודשת, שבאמת רש"י עצמו נתכוון ליישב סברת משה, וזהו שהמשיך והביא – באותו 'דיבור' שבו כתב "שלא קיבל משה מידם כו" – וז"ל:

"אמר רבי נתן: מה ראו נשיאים להתנדב כאן בתחלה ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחלה? אלא כך אמרו הנשיאים: יתנדבו צבור מה שיתנדבו, ומה שמחסרין אנו משלימין. כיון שראו שהשלימו צבור את הכל, שנאמר 'והמלאכה היתה דים', אמרו: מעתה מה לנו לעשות, הביאו את אבני השדה והמלאים לאפור ולחשן; לכך התנדבו כאן תחלה".

ובהשקפה ראשונה נראה, שדברי רבי נתן הם ענין בפני עצמו (שבתחילה מדבר רש"י על משה שלא רצה לקבל, ואחר כך עובר להסביר את סברת הנשיאים שהביאו); אבל כד דייקת שפיר הרי שבכוונה הסמיכם רש"י זה לזה (ראה גם נחלת יעקב כאן) – כי על פי דברי רבי נתן מובנת גם סברת משה שלא רצה לקבל, וכדלקמן.

לקראת שבת

ה

ב. ביאור הענין (וראה גם באר בשדה כאן):

לפום ריהטא כוונת רבי נתן פשוטה - שבמלאכת המשכן נהגו הנשיאים שלא בדבעי, ו"נתעצלו" (כלשון רש"י בפ' ויקהל לה, כז. עיי"ש) ובאו אחרונים, ולכן עתה "תיקנו" הנהגתם ובאו ראשונים להתנדב לחנוכת המשכן.

אך מאריכות לשונו משמע שיש כאן תוכן עמוק יותר. ואדרבה, מהקושיא שבה פותח רבי נתן: "מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחילה ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחילה" - משמע להיפך, שבמלאכת המשכן נהגו הנשיאים באופן הנכון והמובן, ולכן כאן (בחנוכת המשכן) מתעוררת קושיא: "מה ראו הנשיאים לשנות מ"מנהגם הטוב" ולהתנדב תחילה? ...!

והסברה בזה:

"נשיא" נדרש לכל לראש לדאוג (לא לעצמו, אלא) לציבור, צאן מרעיתו, שהם יעשו את המוטל עליהם, ורק לאחר מכן יכול הנשיא לחשוב על עניניו הפרטיים.

וכפי שמצינו לגבי משה רבינו, נשיא כל ישראל, שפירש רש"י על הפסוק (יתרו יט, יד) "וירד משה מן ההר אל העם" - "מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו, אלא מן ההר אל העם". והחידוש בזה הוא, שמשה לא היה פונה אפילו ל"עסקיו" הרוחניים, אלא לכל לראש דאג לבני ישראל, שהם יעשו את המוטל עליהם, ורק אחר כך חשב על ה"עסקים" הרוחניים שבינו ובין הקב"ה.

ועל דרך זה בנידון דידן: הנשיאים צריכים לדאוג ש"יתנדבו ציבור מה שיתנדבו" - שבני ישראל יביאו את נדבותיהם הם. וזהו שבמלאכת המשכן לא הזדרזו הנשיאים להביא את נדבתם, כי חשבו שלפני שידאגו על נדבתם הפרטית עליהם לדאוג תחילה שבני ישראל יתנדבו למשכן כל מה שהם יכולים, ורק לאחר שבני ישראל הביאו את כל נדבותיהם - אז חשבו הנשיאים על ההשתתפות שלהם הפרטית.

ג. וזהו איפוא תוכן הקושיא - "מה ראו נשיאים להתנדב כאן בתחילה": כיון שבמלאכת המשכן דאגו הנשיאים קודם כל לזכות של הציבור, של בני ישראל, ורק אחר כך חשבו על נדבתם הפרטית - שכך צריך להתנהג נשיא בישראל, לחשוב קודם כל על טובת הציבור - מדוע כאן בחנוכת המשכן שינו את הסדר ו"קפצו בראש" להתנדב ראשונים?!

וע"ז בא התירוץ, שכיון שבמלאכת המשכן ראו הנשיאים ש"השלימו ציבור את הכל" ולא נשאר בידם מה לעשות בזה (ובאמת שיש בזה אריכות דברים, ועוד חזון למועד בעז"ה) - הבינו שזה שהם המתינו עד סוף נדבות בני ישראל, לא התקבל לרצון אצל הקב"ה, כי היתה מעורבת בזה גם תנועה של "עצלות", וכדי לתקן זאת "התנדבו בחנוכת המזבח בתחילה".

כי אף שאמנם נכון הדבר שאין לנשיא להזדרז בענין זכותו הפרטית ועליו לדאוג לזכויות של הציבור, הרי כאשר עוסקים בענין הקמת המשכן, שבא לכפר על חטא העגל וכו', נדרשת זריזות, כדי שהמשכן יוקם בהקדם הכי אפשרי.

כלומר:

בדרך כלל, צודקת מחשבת הנשיאים ש"יתנדבו ציבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין אנו

משלימין" – היינו, שהנשיא אינו צריך להזדרז לזכות בעצמו, אלא עליו לדאוג לכך שבני ישראל יזכו;

אך בעניינינו שונה הדבר, משום שמדובר בענין של השראת השכינה במשכן, שבענין זה נדרשת זריזות מיוחדת, וזריזות זו "דוחה" את סדר הנהגה הרגיל. ולכן זה שהמתינו בנדבתם, עד ש"השלימו ציבור את הכל" ולא נשאר להם מה לעשות, נחשב להם לפגם וחסרון.

ד. ומעתה תתבאר סברת משה רבינו, שבתחילה לא רצה לקבל מידי הנשיאים את נדבתם (ורק אחר כך נצטווה מפי הגבורה לקבלה):

נדבת הנשיאים באה ביום א' ניסן, לאחר "כלות משה להקים את המשכן". ומעתה, סבר משה, כיון שנסתיימה מלאכת המשכן וכבר באה השראת השכינה – שוב אין צורך כל כך בענין הזריזות [שהיתה נדרשת, לפי סברת משה, דוקא במלאכת המשכן], וממילא צריכה הנהגת הנשיאים להיות באופן שהם ידאגו בעיקר לכלל ישראל ולא יבואו ראשונים להתנדב בעצמם. אין זה סדר מתאים לנשיא, שהוא בא ו"קופץ" ראשון!

אולם בפועל נצטווה לקבל מידם, כיון שבאמת (לא רק במלאכת המשכן, אלא) גם חנוכת המשכן והמזבח היא ענין כללי ויסודי שיש לעשותו בזריזות ובהקדם, ולכן הנהגת הנשיאים להזדרז ולהתנדב תחילה – ולא להמתין ולזכות את הציבור – נכונה היא (אף שבעניינים אחרים אין זה הסדר הראוי לנשיא).

לא ישמע, ומה בכך שיצא חוץ לאוהל מועד?
ויש לומר שרש"י מתרץ זה בדיוק לשונו
"הוא הקול שנדבר עמו בסיני":

ב"קול שנדבר עמו בסיני" רואים שלאחרי
מתן תורה - "במשוך היובל" - נפסק קול זה
ולא המשיך עוד, וכדברי רש"י "כשימשוך
היובל הוא סימן סילוק שכינה והפסקת הקול"
(יתרו יט, ג). והטעם לזה שלאחרי מתן תורה
פסק ה"קול גדול" של הקב"ה הוא כי אילו
הי' נמשך קול זה לעד לא הי' ענין ה"בחירה
חפשית" קיים כלל, שהרי כאשר נשמע קול
השכינה האומר "אנכי ה' אלקיך", ברור שלא
יהי' מקום לעבירה, ולבחור באופן הפכי.

ויתירה מזו: בתנחומא (פרשתנו, טז) מובא
שהסיבה והתכלית שלשמה ברא הקב"ה את
העולם היא על מנת לפעול שתהי' לו יתברך
"דירה בתחתונים", והיינו, שגם במקום
"תחתון" - שאין בו גילוי שכינה, גם שם יפעלו
ישראל ע"י עבודתם ויביאו לשם אור הקדושה.
ולכן פסק קולו של הקב"ה לאחרי מתן תורה,
כדי שנוכל לפעול את מטרת בריאת העולם,
לגלות את אור השכינה גם במקום שאין בו
"קולו" ודיבורו של הקב"ה, ורק האדם ע"י
עבודתו מגלה שם את אור הקדושה.

ועל דרך זה הוא בענין קולו של הקב"ה
שנשמע רק למשה, ש"הוא הקול שנדבר עמו
בסיני", שבאם הי' הקול ממשיך ונשמע גם
מחוץ לאוהל מועד ומגיע לכל קצווי תבל,
הרי לא היתה עבודת ה' מתוך בחירה ולא הי'
שייך לגלות קדושה גם ב"תחתונים", כי אז הי'
העולם כולו בבחינת "אוהל מועד". ולכן פסק
הקול, כדי שנוכל לפעול ולהמשיך קדושה גם
במקום זמן שלא נשמע קולו של הקב"ה.

(ע"פ לקוטי שיהות ח"י עמ' 22)

השיבות הזהירות בציווי הקב"ה

כתוב בגמרא (סוטה ג, א) "אין אדם עובר
עבירה אלא אם כן נכנסת בו רוח שטות,
שנאמר: איש איש כי תשטה אשתו (פרשתנו ה,
יב), תשטה כתיב"

ויש להבין מדוע נאמר ענין זה שאין אדם
עובר עבירה כו' דוקא בדין סוטה, והרי ענין זה
שייך בכל עבירה (ואפילו בדקדוק קל של דברי
סופרים - ראה בארוכה תניא פכ"ד), ובפרט
שעבירה חמורה היא?

ויש לומר:

דין סוטה שייך רק באשת איש, והנה,
ישראל נמשלו לאשה והקב"ה לבעל, ומכיון
ש"איזוהי אשה כשרה העושה רצון בעלה"
(תנא דבי אליהו רבא פרק ט (בשינוי לשון קצת)),
ומובן שבזה נוגע שלא לעבור אפילו על רצון
קל, שהרי אפילו כשמשנים קצת מרצון הבעל
הרי אין זה "עושה רצון בעלה", הרי כן הוא
בישראל והקב"ה שכל עבירה נוגעת מכיון שגם
על ידי עבירה קלה נפרדים ר"ל מהקב"ה. ולכן
לומדים ענין זה מהפסוק "כי תשטה אשתו",
על מנת להדגיש שגם עבירה קלה נוגעת - על
דרך אשה ובעל.

(ע"פ לקוטי שיהות ח"י עמ' 311 ואילך)

למה נפסק הקול?

ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את
הקול מדבר אליו גו' מבין שני הכרובים וידבר אליו
יכול קול נמוך, תלמוד לומר את הקול, הוא הקול שנדבר עמו
בסיני, וכשמגיע לפתח ה' נפסק ולא הי' יוצא חוץ לאוהל
(ו, פט. רש"י)

לכאורה צריך ביאור מהו הצורך לנס גדול
כזה, שכשיגיע הקול לפתח אוהל-מועד שוב

יינה של תורה

ביאורים בענייני הפרשה על דרך החסידות

מדוע הי' קול' ה' נפסק?

השי"ת הגביל הקול דמתן תורה בשביל מעלת הבחירה / אילו הי' הקול נמשך הי' העולם כולו אהל מועד / תכלית בריאת העולם - "דירה בתחתונים" / להביא את ה"קול" אל מחוץ לאהל מועד

המקום בו הי' השי"ת מדבר עם משה, הוא כמסופר בסוף פרשתנו: "ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו". ושם הי' משה שומע את הקול "מדבר אליו מעל הכפרת".

והנה, מה שהי' צריך משה לבוא אל האהל בכדי לשמוע את הקול, אינו משום שהקול הי' נמוך וחלש, ואדרבא, אמרו חז"ל (הובא ברש"י) שהתורה קראתו "הקול" - משום ש"הוא הקול שנדבר עמו בסיני". ואף על פי שהי' קול גדול וחזק, מכל מקום נשמע באהל מועד בלבד, ו"כשמגיע לפתח הי' נפסק ולא הי' יוצא חוץ לאהל".

ויש לתמוה בזה, מה טעם הי' הקול פוסק חוץ לאהל, ומה פסול יש בכך שימשיך הקול גם במחנות אחרים וישמענו משה שם? ותגדל התמיהה, שהרי נס מיוחד עשה השי"ת בעבור שלא ישמע הקול בחוץ, שטבעו של קול חזק שנשמע גם למרחקים, ואם הי' נעצר מחוץ לאהל, אין זה אלא פלא היוצא מגדרי העולם. ומשמע שענין גדול יש בדבר שלא ישמע הקול בחוץ.

השי"ת הגביל הקול דמתן תורה בשביל מעלת הבחירה

בעת מתן תורה, כאשר דיבר ה' אל כל קהל ישראל, הרי ברור וודאי שלא הי' מקום כלל שיעבור יהודי על רצון השי"ת באותה שעה. דכאשר שומע יהודי איך שהקב"ה נגלה אליו ואומר לו "אנכי ה' אלקיך" (יתרו כ, ב) שהשי"ת הוא כחו וחיותו של יהודי (ראה לקוטי תורה במדבר טז, ד ועוד), ממילא ברור ופשוט בדעתו שכל מהותו ומציאותו היא רק לעבדו ית'.

והנה, התורה לא ניתנה למלאכים כי אם לבני אדם. וטעם הדבר משום שנחת רוח לפניו ית' בעבודתם דוקא. שהמלאכים אינם בעלי בחירה ומוכרחים לעשות שליחותם, אבל לאדם ניתן כח הבחירה בחיים או במוות, בטוב או ברע. וכאשר הוא בוחר בחיים רוחניים אמתיים, על אף הפיתויים והניסיונות, הרי גדלו מאוד החביבות והתענוג לפניו ית'.

וזהו הטעם מה שהקול דמתן תורה הפסיק לאחר סיום מעמד הר סיני, אף שקולו של השי"ת הוא בלתי מוגבל והי' יכול להיות נמשך לעולם ועד. דאילו הי' הקול ממשיך להישמע, הרי לא היתה ליהודי האפשרויות לבחור ברע, שהרי שומע באזניו קול השי"ת מצוהו לבחור בחיים. ועל כן, "כשימשוך היובל הוא סימן סילוק שכינה והפסקת הקול" (פרש"י יתרו יט, יג), בכדי שיוכל יהודי לעבוד עבודתו על ידי בחירה עצמית, ולעשות נחת רוח לבורא ית"ש.

אילו הי' הקול נמשך הי' העולם כולו אהל מועד

ועל יסוד האמור, שעיקר עבודת האדם היא בהיות לו אפשרויות הבחירה בין טוב לרע דוקא, נמצא מובן גם מה שהי' הקול המדבר למשה נפסק בפתח אהל מועד.

כי אילו הי' הקול נמשך גם מחוץ לאהל מועד, הרי הי' העולם כולו נעשה מלא בגילוי שכינתו ית', ולא היתה נתינת מקום לחטא ולעבירה כלל. דאהל מועד קדושתו היא משום השראת השכינה שם ונקרא "אהל מועד" על שם הדיבור עם משה, מלשון "ונועדתי לך שם" (תרומה כה, כב). ואם הי' הקול נמשך הלאה, הי' העולם כולו בכחינת אהל מועד, ולא הי' הקב"ה מקבל את הנחת רוח מעבודתם של ישראל הנעשית מבחירה והתגברות על הרע דייקא.

והנה, לא ממעלת הבחירה בלבד הי' הקול צריך ליפסק, אלא גם מחמת עיקר תכלית הכוונה בבריאת העולם מעיקרו, שאינה יכולה להתקיים אילו הי' הקול נמשך מחוצה לאהל מועד.

דהשי"ת לבד אינו חסר דבר והוא שלמות הכל, ומה שברא עולמות, אין לזה סיבה המושגת בשכל, אלא מה ש"נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", ברצון ותאוה שמעלה מן הטעם והדעת. ותוכן "תאוה" זו היא שייבראו עולמות רבים, שכל תכליתם ותועלתם הן לצורך אותו עולם נחות ושפל שבסוף כל דרגין, שהוא תחתון שאין תחתון למטה הימנו, והוא חשוך מגילוי אורו ית', והקליפות וסטרא אחרא גוברים בו ביותר.

ושם דייקא, "בתחתונים", נתאוהו הקב"ה שתהי' לו "דירה" בה יוכל לשכון במהותו ועצמותו ית'. וזו כל עבודתם של ישראל לזכך ולקדש את העולם השפל, להשתמש בדברים הגשמיים לשם שמים ולקיים את התורה ומצוותי' בעניני העולם, עד שיהי' העולם כולו זך ומזוכך וראוי להיות מכון לשבתו ית' (ראה תניא פל"ו ועוד).

ומובן אם כן, שאם הי' הקול נשמע גם מחוצה לאהל מועד, הרי מעתה לא הי' העולם הזה "תחתון" כלל, ולהיפך הי' כולו קדוש ומזוכך בדוגמת אהל מועד עצמו, ואם כן אין מתקיימת כלל "תאוותו" של הקב"ה שבני ישראל דייקא יבררו ויזככו את חושך העולם התחתון ויעשוהו "דירה לו ית'". ועל כן הי' הקול נפסק, וישראל על ידי עבודתם הם ממשיכים את קולו של השי"ת בעולם ומקדשים ומזככים אותו.

להביא את ה"קול" אל מחוץ לאהל מועד

ומזה ילמוד האדם הוראה נחוצה לעבודת הבורא ית"ש:

יכול יהודי לטעות ולחשוב אשר די לו בעבודתו באהל מועד פנימה, לשבת כל ימיו באהלה

של תורה, וכל המתרחש מחוץ לאהל מועד אינו נוגע לו כלל, דהלא באהל מועד נשמע קולו של הקב"ה, ומחוץ לאהל הרי הוא מקום החושך והסתר אורו ית', ומוטב אם כן להסתגר באהל.

אך האמת היא, דיסוד גדול בעבודת האדם ובתכליתו עלי אדמות, הוא שעיקר עבודת האדם היא מחוץ לאוהל דייקא! שהלא זו תכלית בריאת העולמות ומטרת התהוותם, שתהי' דירה לו ית' בתחתונים, ואם מסתגר הוא באהל מועד, ואינו משים אל לבו לבירור וזיכוך העולם, הרי אינו עוסק בתכלית בריאתו ח"ו.

וכפי שנתבאר למעלה, שקול ה' מצד עצמו הי' צריך להיות נמשך בעולם כולו ולהאירו, ומה שיש חושך ואפילה בעולם ואין נשמע שם קולו של השי"ת, הוא על ידי נס גדול שהקול נפסק בפתח אהל מועד, והוא משום שתכלית הכוונה היא שיהי' חושך, ובני ישראל דייקא יצאו אל החושך להאירו ולקדשו.

וזו תעודת האדם ועבודתו בעולם הזה הגשמי, לישב באהל מועד וללמוד את קול ה', ולאחר מכן "לאמר", להמשיך ולהפיץ את הקול הנשמע באהל מועד, הוא לימוד התורה, ולהאיר עמו את חשכת העולם הנעדר גילוי אורו ית', עד אשר יהי' משכן לו ית'.

פנינים

דרוש ואגדה

ה"כלים נאים" אפשרי רק אחרי ניקוי ההיכל מכל לכלוך, ולכן בתחילה צריכה להיות העבודה ב"סור מרע" ואחר כך "עשה טוב".

(ע"פ לקוטי שיהות ח"ג עמ' 19)

נושאי המשכן גם במדבר

מכן שלשים שנה ומעלה גו' תפקוד אותם

(ד, כג)

יש לבאר ההוראה מזה בעבודת האדם לקונו: לפעמים עושה אדם חשבון צדק בנפשו, ומגיע למסקנא שהנהגתו עד עתה היתה בבחינת "מדבר" ח"ו, ויכול לבוא לידי יאוש, בחשבו לעצמו, איך יוכל לשנות הנהגתו שנהג בה כבר זמן רב?

ועל זה בא ההוראה מכתוב זה:

בני לוי לא עבדו את עבודת המשכן עד היותם בני "שלושים שנה ומעלה", ובכל זאת ניתן להם הכח שמאז והלאה ייהפכו לנושאי המשכן, שעל ידי נשיאת המשכן במדבר "היו ממשיכים גילוי אלקות" (לקו"ת פרשתנו כב סע"ב) במקום של "מדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון שאין בו מים" (עקב ח, טו), והענן ה' הורג את הנחשים ועקרבים (ספרי בהעלותך י, לד), והפכו את המדבר למקום ישוב.

וכן הוא בכל אחד ואחד, שהרי "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש . . . אשר נדבה רוחו אותו . . . להבדל לעמוד לפני ה' ולשרתו . . . יהי ה' חלקו ונחלתו . . . כמו שזכה לכהנים ללוים" (ל' הרמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל), ואם כן, מבלי הבט על מצבו עד עכשיו, הנה באם יחליט שמכאן ולהבא "יעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו", יותן לו הכח לטהר את עצמו מכל הענינים הבלתי רצויים שהיו בעבר בהיותו ב"מדבר", ולהמשיך "גילוי אלקות" בנפשו.

(ע"פ לקוטי שיהות ח"ג עמ' 16 ואילך)

גרשון וקהת – סור מרע ועשה טוב

נשא את ראש בני גרשון גם הם גו' ונשאו את יריעות המשכן

(ד, כב-כד)

יש לבאר עבודת בני גרשון ובני קהת בעבודת האדם לקונו:

בני גרשון נשאו את יריעות המשכן וכו', ובני קהת נשאו את כלי המשכן, הארון והשלחן וכו'. והנה, החילוק בין היריעות והכלים הוא, שהיריעות מקיפות ומגינות את המוקף מדברים המזיקים וכו"ב, משא"כ הכלים, הרי יש לכל כלי פעולה מיוחדת במשכן, ועבודה שנעשית על ידו.

ובעבודת האדם, היריעות המגינים מדברים המזיקים מורים על העבודה ב"סור מרע", שבזה נזהר האדם מדברים האסורים עליו ומזיקים אותו, והכלים מורים על "עשה טוב", קיום מצוות ומעשים טובים וכו"ב.

וזהו מה שבני גרשון נשאו את היריעות ובני קהת את כלי המשכן, כי "גרשון" הוא מלשון "גירושין" (לקו"ת פרשתנו כא, סע"א), שמורה על "סור מרע", ו"קהת" הוא מלשון "ולו יקהת עמים" (ויחי מט, י), והיינו, אסיפת וקיבוץ ענינים טובים, ומורה על "עשה טוב".

וכמו אצל מלך בשר ודם, כשרוצים לתקן לו דירה, צריך "לפנות ההיכל מכל לכלוך וטינוף כו' ואחר כך לסדר שם כלים נאים" (לקו"ת בלק ע, ג), הרי כן הוא בעבודת זיכרון עולם הזה הגשמי והעלאתו להיות מכון ומדור לשכינה, שצריך "לפנות" את העולם "מכל לכלוך וטינוף", והוא על ידי עבודת "סור מרע", ואח"כ "לסדר שם כלים נאים", שהוא על ידי עבודת "עשה טוב".

וזהו מה שגרשון נולד לפני קהת, כי סידור

חידושי סוגיות

עיון ופולפול בסוגיות הפרשה

גדר הנזירות דשמשון ושמואל

יקשה בדברי הרמב"ם והש"ס בדין נזיר שמשון דאינו כנזיר עולם ואעפ"כ ילפינן לנזירות שמואל מנזירותו / יפלפל ע"פ דיני נזירות וסברות המפרשים - היאך הי' חלות נזירות בשמשון ושמואל, ויחדש סברא דדמיא לגדר גר שנתגייר בקטנות

שבפרשה (עי' בספרי פרשת נזיר כיצד ילפינן להו מקראי), ורק שנזיר לזמן אסור לגלח עד סוף ימי נזרו, ונזיר עולם מגלח (ומביא הקרבנות שעם הגילוח) כשהכביד שערו (מי"ב חודש לי"ב חודש), עי' כ"ז ברמב"ם שם הי"ב. אולם נזירות שמשון היא סוג מיוחדש שאינו מפורש בתורה אלא כנביאים (בהפטר פרשתנו) ונק' בל' הש"ס "נזיר שמשון" (הנוהג לדורות בנודר על עצמו להיות נזיר כשמשון), דשמשון לא הי' דינו כנזיר סתם, דאף שנזיר לעולם הי', לא היו עליו כ"פ דיני נזירות והותר להטמא למת (ואכן אשכחן בקרא שנטמא להם), כמבואר כ"ז בנזיר ד. ואילך, וברמב"ם שם הי"ג-ד: "שמשון לא הי' נזיר גמור, שהרי לא נדר בנזיר אלא המלאך הפרישו מן הטומאה, וכיצד הי' דינו, הי' אסור ביין ואסור בתגלחת ומותר להטמא למתים. ודבר זה הלכה מפיי הקבלה. לפיכך מי שאמר הריני נזיר כשמשון, ה"ז נזיר מן התגלחת ומן היין לעולם כו' ומותר להטמא למתים" (ועוד נשתנה דין נזיר שמשון מנזיר עולם סתם בכמה מילי ואכ"מ). ומעתה יש להקשות

תנן בסוף נזיר "נזיר הי' שמואל כדברי ר' נהוראי שנאמר ומורה לא יעלה על ראשו, נאמר בשמשון ומורה ונאמר בשמואל ומורה מה מורה האמורה בשמשון נזיר אף מורה האמורה בשמואל נזיר. א"ר יוסי והלא אין מורה אלא של בשר ודם. א"ל ר' נהוראי והלא כבר נאמר ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני, שכבר הי' עליו מורה של בשר ודם". ופרש"י דשמשון הי' נזיר כדאמר קרא גבי "ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלקים יהי' הנער מן הבטן", ונחלקו הנך תנאי אי נילף בגזירה שוה דמורה האמור בשמואל אף הוא לענין נזירות. ופסק הרמב"ם לדינא בהל' נזירות פ"ג הט"ז "שמואל הרמתי נזיר עולם הי', לפיכך האומר הריני כשמואל הרמתי כו' הרי זה נזיר עולם".

ועדיין יל"ע בגדר נזירות זו דשמואל, ובהקדים דדין נזיר המבואר בפרשתנו, שאסור ביין ותער ואינו נטמא למת, מצינו בו ב' סוגים - נזיר לזמן קצוב (שלושים יום או יותר) ונזיר עולם לכל חייו, שבשניהם חלים דיני נזיר

שמשון, דגם בו היתה חלות נזירות (ולא רק דין בהנהגה, שצריך לנהוג בפרישות דנייר), כמשמעות ל' הרמב"ם שרק לא הי' "נזיר גמור" (וראה קול הרמ"ז לנזיר פ"א מ"ב). וצ"ע דכיון ש"לא נדר בנזיר אלא המלאך הפרישו מן הטומאה", כנ"ל ל' הרמב"ם, איך בכח המלאך להחיל עליו דין נזירות, דמלאך לכאור' אין בכחו אלא למסור הוראה והנהגה שצריך לעשות וכיו"ב (ובאמת מסיפור הכתוב נראה להדיא שהמלאך לא החיל דין אלא הורה הנהגות שינהג).

והנה ודאי אין לומר שמשון ושמואל היו נזירים מפני שקבלו הם נזירות על עצמם, דלא מצינו רמז על כך בכתוב, והרמב"ם כתב בפירושו בשמשון "שהרי לא נדר בנזיר", וגם ממתני' עולה להדיא דנזירותם באה מהל' "מורה" האמור בציווי המלאך (בשמשון) ונדר האם (בשמואל). אבל מאידך כיון שהאם והמלאך אין בכוחם להחיל נזירות, על כרחך דאין זאת שהם פעלו החלות, אלא הנדר והציווי היו סיבה שגרמה לדבר אחר לפעול החלות.

ויובן בהקדים דוגמא מדין גר קטן שמתבלין אותו על דעת ב"ד וכן גר קטן שנתגייר ביחד עם אביו (עיי' בכל הבא להלן במפרשים לכתובות יא. ונדרים יז. טושו"ע יו"ד סרס"ח), ובדינם של אלו מפורש "הגדילו יכולין למחות", וכיון שהגדילו שעה אחת ולא מיחו שוב אינם יכולין למחות. ולכאור' דין זה קשה להעמיסו בסברא, דכיון שהקטן נעשה גר בעת שגיירוהו איך יש בכח מחאתו להפקיעו עכשיו מגדר ישראל ולעשותו גוי כמו שהי' מעיקרא, וי"ל ההסברה בזה - כי הגירות שבקטנותו היא (רק) המעשה השייך אל הגירות, אבל עדיין אין כאן התוצאה ועדיין לא חלה עליו גדר קדושת ישראל עד

טובא לענין נזירות שמואל, דמאחר שר' נהוראי יליף לה בגזירה שוה משמשון, וקיי"ל דאין גזירה שוה למחצה (זכחים מח. ועוד), צ"ל דהי' שמואל דומה לשמשון בגדר הנזירות, ושוב צ"ע מה שסתם הרמב"ם "שמואל הרמתי נזיר עולם הי'" ותו לא, דמשמע שהיו כ"פ דיני נזירות עליו, וכמו שפסק התם לדינא דהנדר על עצמו נזירות כשמואל הוי נזיר עולם רגיל ולא נזיר שמשון, ובכלל לפ"ז צ"ע גוף הלימוד דשמואל משמשון, איך אפשר כלל ועיקר שילמוד נזיר עולם רגיל ממי ש"לא הי' נזיר גמור".

והמפרשים הציעו (עיי' רב"ז לרמב"ם פ"ד הט"ז, אורח מישור סוף נזיר, קול הרמ"ז על המשנה ועוד) דהילפותא משמשון אינו בגזירה שוה אלא גילוי מילתא בעלמא ד"מורה" ענינה נזירות (ודלא כר' יוסי שפירשו יראה), ושוב ידעינן דכוונת נדר זה לעשותו נזיר עולם. איברא דל' המשנה "נאמר בשמשון ומורה ונאמר בשמואל ומורה מה מורה האמורה בשמשון נזיר אף מורה האמורה בשמואל נזיר" משמעו גז"ש, ועוד ועיקר, דהל' "מה מורה כו' נזיר כו' נזיר" (ולא "מה מורה כו' תער כו' תער", או עכ"פ כעין הל' שבסיוס הענין "מורה של מתכות" או "של נזירות") - משמע שאי"ז (רק) גילוי מילתא בפירוש תיבת "מורה", אלא ענין נזירות שמואל ילפי' מגזירות שמשון.

והנראה בכ"ז בהקדים קושיית הרד"ק (שמואל א א, יא) גבי נדר חנה, דהאריך לתמוה איך זה שיחול נדר שלה על בנה שיהי' נזיר, ועוד שלא הי' בעולם, ואפילו הי' בעולם הרי האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדרת את בנה בנזיר (נזיר כח:), עיי"ש.

והנה עד"ז יש להקשות גם בנזירות

לקראת שבת

ויעפ"ז תחזור לנו היטב דעת ר' נהוראי, דיליף נזירות שמואל מנזירות שמשון אע"פ שמשון לא הי' "נזיר גמור" ו"הי' מותר להטמא למתים כו". דלפהנ"ל יש לתרץ, דאכן לימוד זה אינו (רק) גילוי מילתא משמשון ש"מורה" פירושו תער, אלא יש כאן גזירה שוה, כפשוטו לשון המשנה, ואין גזירה שוה למחצה אלא לכולא מילתא, כי ר' נהוראי למד משמשון בגז"ש גדר דין זה שהעדר המחאה על הנהגת "ומורה לא יעלה", דהיינו הנהגת נזירות, תוכנה (אינו ענין המוסף בכמות, לאסרו בענינים נוספים שלא נאסרו עליו עד אותו הזמן) כגון טומאה למתים (במשון), אלא) שבאותם ענינים שהי' מצווה בהם ונהג בהם מקודם, העדר המחאה פעל והוסיף באיכות - אשר דין ההנהגה בנזירות נעשה לקדושת נזירות (למפרע). ומזה למדים בנוגע לשמואל, שמהעדר מחאתו על ההנהגה שנהגה עמו חנה עד אז - מחמת נדרה - נעשה (למפרע) לענין של קדושת נזירות בשמואל.

שיגדיל, מיהו כשהגדיל ולא מיחה שוב נעשה קדוש בקדושת ישראל למפרע, ולכך אינו צריך טבילה בשנית (ולא הטפת דם ברית), אלא די עבור זה במעשה הגירות (של הב"ד או של אביו) שנעשה בקטנותו (ובאמת עד"ז - ולא ממש - הוא בכלל גר שמל ועדיין לא טבל, דעדיין ביכלתו לבטל הברית כו' וה"ה גוי כדמעיקרא, ואכ"מ).

ומעין זה הוא בנדו"ד, דציווי המלאך רק חייב בדין והנהגת נזירות (כעין איסור לעבור על דברי נביא, עי' מהרי"ט ח"א ס"כ), איסור גילוח ויין, וכן נדר חנה חייב רק לנהוג בהנהגה של פרישות (ואף זאת הי' חיוב של חנה על עצמה לנהוג בו מנהגי נזירות), אמנם כשהגדילו שמואל ושמשון ולא מיחו, אלא המשיכו להתנהג בהנהגת נזירות, פעל בהם הדבר קדושת נזירות למפרע - כל אחד כדינו. פי' דלא הי' זה בגדר נדר שלהם (שצ"ל בקבלה בדבור או עכ"פ בלב) אלא שזה שהמשיכו בהנהגת הנזירות כמקודם (העדר המחאה), פעל בהם חלות קדושת נזירות למפרע.

תורת היים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

שתיית "משקה" – זהירות ודרכי מניעה

זהירות שלא להפריז בלגימה, תיקון ורפואה למי שנופל בשתיית יי"ש

אִישׁ או אִשָּׁה כִּי יִפְּלֵא לְגִדֵּר נְזִיר לְהִזְדַּר לַה'

למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה זור עצמו מן היין (נשא ו, ב. רש"י)

זהירות שלא להפריז בלגימה

הגיעתני שמועה אשר ציערה אותי, והיא אשר לפעמים אינו נוזהר בהנוגע לשתיית משקה, עד שמפריז על המדה באופן שניכר לכל אשר משתכר, ולפעמים קורה זה גם בפומבי בעת ההתועדות וכיו"ב.

והנה כבר ידועים דברי רבותינו נשיאנו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נגד ענינים כאלו, ז.א. נגד שתיית משקה בכלל מלבד בזמן שמחה, וגם אז במדה מוגבלה, וכל אחד ואחד באופן המתאים אליו, ז.א. באם יש חשש ומורא שישתכר אפילו במדה קטנה של משקה, גם במדה זו אסור ענין השתי'. ואם אפילו בענין שלא בפרהסיא דרשו את זה, על אחת כמה וכמה בעת התועדות ברבים...

והנה רבותינו דרשו את זה, זה עשירות בשנים ומכמה דורות... [ו]הנה דוקא בעקבתא דמשיחא מתגבר חשך הגלות, ובמילא גם חומר הגוף, שלכן ענין האמור (לא רק במדה להשתכר אלא השתי' בכלל) עלולה להגביר את החומר ולהביא עי"ז לכמה תוצאות שליליות ואסורות.

תקותי חזקה אשר תיכף לקבלת מכתבי זה, יגדיר את עצמו בענין האמור ככל הדרוש. ובמקום ספק – הרי ספיקא לחומרא, ואחכה לבשורות טובות ממנו בכל האמור, ובהקדם.

(אגרות קודש חט"ז ע' פב)

תיקונו ורפואתו של הנופל בשתיה רח"ל

במענה למכתבו . . בו כותב אודות החלטתו הטובה בעת קבלתו מכתבי הקודם, ושלאחרי זמן, בכל זה לא יכול לעמוד בנסיון וכו'.

יודעים דברי חכמנו ז"ל בכגון זה, אשר אל יפול לב האדם עליו באם לא עמד בנסיון ונכשל ח"ו, וכל שכן שלא יבוא לידי יאוש ח"ו במלחמתו עם היצר הרע, כי אדרבה, היאוש ונפילת רוח הם מכלי זינו ותכסיסי מלחמתו של היצר הרע, באמרו לאדם - ישראל עם קרובו אתם קרוים אדם - שכל אחד מהם נקרא בן אברהם יצחק ויעקב, לשלול המלחמה אתו, כיון שלא תצליח ח"ו וכו', ואדרבה באם נכשל ורואה איך שרע ומר הכשלון שלא לבד שזהו היפך רצון הבורא נותן התורה ומצוה המצוה, אלא שזהו גם כן מביא חורבן והירוס חייו הגשמיים, חייו בעולם הזה, על ידי זה יתוסף בו כח חדש וחזק במלחמה האמורה וסוף סוף מתקיימת ההבטחה, אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

(א) בכדי לחזק מלחמה האמורה ולקרב הנצחון, מהנכון ביותר, שישתדל שלא יהי' אצלו מעות מלבד סכומים הכי נחוצים לקנות דברים קטנים וכיו"ב.

(ב) ויתחבר ככל האפשרי אך ורק עם אנשים שומרי תורה ומצוה, ובפרט שכל אחד מישראל נצטוה על זה, וכמאמר חכמנו ז"ל הרבה חברות עושה, וטוב לצדיק טוב לשכנו ולהיפך.

(ג) כיון שכמה רופאים יודעים תרופות בכדי להתחזק ולהתגבר על הרצון, הנוטה למשקים חריפים כיו"ב ובמשך הזמן לבטלו כלה, ישאל אותם וימלא ההוראות שלהם, ועוד וגם זה עיקר יעשה בקי באיזה פרקים משניות איזה סימני תהלים ומזמן לזמן יחזור עליהם, ובפרט בזמן שנדמה לו שכאילו נתעורר הרצון שלא כציווי האמור...

ולעת קבלת מכתבי זה, יהי' הזמן בסמיכות ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, וכמו מכל ענין גם בזה יש על כל אחד מאתנו וגם הוא בכלל כמובן, ללמוד הוראה בעבודת האדם לקונו, והוא: ומה במקום של סכנת נפשות ממש אשר אין לך רצון חזק יותר באדם מהרצון לחיים, הנה למען התורה והמצוה מסר בעל ההילולא נפשו בשביל לקיים רצון הבורא ואמר אשר זהו המקוה מכל אחד, עאכו"כ כשאין כל סכנה ח"ו כלל וכלל כי אם תאוה עוברת ורצון עובר, שלאחרי איזה רגעים יתחרט על הרצון והתאוה, שמביא רק לידי הירוס חייו, הרי פשוט שצריך לקיים מצות הבורא ולהתנהג בדרכי נועם בדרכי שלום דרך תורתנו תורת חיים.

(אגרות קודש חכ"ב ע' קי ואילך)

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

הגוף טפל או שהנפש העיקר?

מוסר מבאר ומסביר איך כי הגוף והעולם הם דבר טפל, וחסידות מבאר ומסביר איך כי הנפש והחיות האלקי הם עיקר

מה ההפרש בין תורת המוסר לתורת החסידות?

במענה על מכתבו השואל מה ההפרש בין תורת המוסר לתורת החסידות, הלא גם לימוד המוסר מבאר ומסביר כי עולם הגשמי הוא הבל, והעיקר הוא תורה ומצות, ומה היתרון בתורת החסידות על תורת המוסר.

תשובה. תורת המוסר ותורת החסידות אל אחד אמרם, ומרועה אחד ניתנו, ועם זה הנה רב ההבדל ביניהם, אמנם במכתבי זה לא אבוא לפרש הדברים בכל הקיפם, כי אם בפרט אחד, ואת אשר יוכל להבנינו בהבנה טובה.

כתיב "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" ופרש"י בצלמנו, בדפוס שלנו, כדמותנו להבין ולהשכיל, והכוונה בזה הוא דלבד מה שנשתנה אופן יצירתו ובריאתו של האדם מכל היצורים והברואים, הנה לבד זאת הרי האדם הוא נבדל מכל הנבראים בזה שהוא בדוגמא שלמעלה, ובזה שיש בו חכמה בינה ודעת להשכיל להבין ולידע, מה ששאר הנבראים אינם יכולים להשכיל להבין ולידע.

וזהו שאמרו רז"ל "חביב אדם שנברא בצלם", שהוא דוגמא לשל מעלה, חיבה יתירה הוא להאדם שנודעת לו, - אותו היתרון שיש לו להאדם לגבי שאר הנבראים בזה - שנברא בצלם, אשר מזה ישכיל ויבין לידע ענינים הרוחניים.

האדם המורכב מגוף ונפש, הגוף טפל והנפש הוא העיקר

האדם הנה לבד יתרון מעלתו על כל הנבראים שהוא בצלם ודמות של מעלה, וכחו רב

להשכיל להבין ולידע בידיעת התורה והשגת אלקות ("געטליכקייט") הנה עוד זאת הרי האדם הוא בריאה התיכונית הכוללת הנבראים העליונים והנבראים התחתונים.

וכתיב ומבשרי אחזה אלוקה, דהאדם מבשרו ונפשו ישכיל ויבין וידע בעניני אלקות, כי האדם הוא מורכב מגוף ונפש ואז דוקא נקרא בתואר אדם, כי הגוף לעצמו נקרא בשר אדם, והנפש לעצמו נקראת נשמת אדם וכאשר הגוף ונפש יחדיו אז נקרא אדם, ואיתא באדר"נ דכל מה שברא הקב"ה בעולם ברא באדם, לכן הנה האדם נקרא עולם קטן והעולם נקרא גוף גדול.

הכל יודעים כי האדם המורכב מגוף ונפש, הנה הגוף טפל והנפש הוא העיקרי, וכשם שהוא באדם שנקרא עולם קטן שהנפש הוא העיקר והגוף הוא הטפל, הנה כמו"כ הוא בעולם שנקרא גוף גדול, שהעיקר הוא החיות האלקי שמחיי את העולם וכל הברואים. וגופי הנבראים וממשות העולם וישותו הוא רק טפל לבד.

והנה ידיעת דבר זה שהגוף וכן העולם הם רק דברים טפלים והנפש שבגוף והחיות האלקי שבעולם הם העיקר, היא ידיעה הבאה עפ"י הסברים שכלים בכמה ראיות מן המוחש, אשר בזה מתפרשים כמה כתובים וכמה מאמרי רז"ל.

העולם הגשמי הוא הבל, והעיקר הוא תורה ומצות

אמנם הידיעה השכלית הזאת שהנפש וכן החיות האלקי הם העיקר, והגוף והעולם הם טפל, הרי אין זה השכלה אחת הבאה במובן חיובי ושלילי, כלומר דכשמבינים שהגוף והעולם הם טפל מובן בדרך ממילא שהנפש והחיות האלקי הם העיקר, אלא הם שני מיני שכל, שכל אחד מבאר ומסביר כי הגוף והעולם הם טפלים, ושכל אחד מבאר ומסביר כי הנפש והחיות האלקי הם העיקר.

תורת המוסר ותורת החסידות הנה שתיהם כאחד מבארים ומסבירים כי העולם הגשמי הוא הבל, והעיקר הוא תורה ומצות.

אמנם ההפרש ביניהם הוא, דמוסר מבאר ומסביר איך כי הגוף והעולם הם דבר טפל, וחסידות מבאר ומסביר איך כי הנפש והחיות האלקי הם עיקר, ועם זה מסברת הכוונה העליונה בבריאת דברים הגשמים לעשותם כלים לאלקות.

וידיעת דבר זה כי החיות האלקי הוא העיקר היא חובת גברא, אשר כל אחד ואחד מחויב ללמוד תורה זו למען הכיר את מי שאמר והי' העולם, ועל כל צעד וצעד יראה השגחה פרטית, וכל דבר ודבר מעניני עולם יעורר את לבבו לאהבה את ה' ולירא מפניו ית' ויתעורר בו החשק פנימי להשלים הכוונה העליונה בבריאת העולם לעשות את המטה כלי לאלקות.

